

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

**ПРОБЛЕМИ ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ
ТА КРИЗОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**DISASTER AND CRISIS PSYCHOLOGY
PROBLEMS**

Науковий журнал

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 24824–14764ПР, видане 27.04.2021 року Міністерством юстиції
України

Журнал має категорію "Б" та входить до Переліку фахових видань України зі
спеціальності 053 - психологічні науки
(наказ МОН України № 530 від 06.06.2022 р.)

Електронна сторінка видання - <http://dcpp.nuczu.edu.ua>

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

✓	екстремальна психологія	✓	кризова психологія
✓	психореабілітація	✓	психокорекція

2023-2(6)

Зміст

ЕКСТРЕМАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ	
<i>Андрій Булайтіс</i> Аналіз помилкових дій в професійній діяльності працівників піротехнічних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій	5
<i>Юлія Ільїна, Тетяна Селюкова, Катерина Яременко</i> Ціннісна система як чинник організації професійного шляху рятувальників	22
<i>Сергій Кучеренко, Наталія Кучеренко</i> Деякі особливості організаційних конфліктів в підрозділах які виконують діяльність в екстремальних умовах	33
<i>Олег Назаров, Анастасія Сенько</i> Стресостійкість та її особливості у працівників ДСНС в умовах воєнного стану	43
<i>Яніна Мацегора, Олександр Колесніченко, Сергій Лещенко</i> Очікування щодо образу командира у військовослужбовців Національної гвардії України	51
<i>Ivan Romarenko</i> The role of social characteristics of personality in the professional well-being of rescuers	72
КРИЗОВА ПСИХОЛОГІЯ	
<i>Ірина Антимонова, Олена Яковенко</i> Особистісні особливості чоловіків з хімічною залежністю при різних стилях сімейного виховання	80
<i>Наталія Григоренко, Людмила Гонтаренко</i> Основні напрямки підвищення рівня цивільного та соціального-психологічного захисту населення	94
<i>Андрій Левченко</i> Особливості прояву заздрості у спортсменів з різним рівнем майстерності	104
<i>Наталія Оніщенко, Катерина Найнак</i> Психогенні втрати в умовах війни: сутність та можливості прогнозування	113
<i>Олена Рябініна, Михайло Харламов, Сергій Каріков, Людмила Гонтаренко</i> До інтегральних характеристик соціальної реабілітації. З огляду на реалії війни	126
<i>Марина Тімченко</i> Природні та штучні фізичні фактори, що дозволяють підвищити адаптаційні можливості та рівень функціональних резервів організму людини, яка знаходиться у кризовому стані	141
<i>Ганна Топоренко</i> Життєві стратегії життєдіяльності особистості в умовах війни в Україні	157
<i>Любов Юрченко, Олександр Хорошев, Ігор Логовський, Тетяна Ващук</i> Соціально-психологічна реабілітація в екологічній площині	171
МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ	
<i>Ольга Скориніна-Погребна</i> Особливості організації та надання психологічної допомоги населенню на деокупованих територіях	182
<i>Лариса Рибік</i> Теорія горя: сторічна історія розвитку	191

Редакційна колегія

Наталія Вікторівна Оніщенко – доктор психологічних наук, професор. Національний університет цивільного захисту України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Харків (Україна).

Олександр Володимирович Тімченко – доктор психологічних наук, професор. Національний університет цивільного захисту України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Харків (Україна).

Валерій Федорович Боснюк – кандидат психологічних наук, доцент. Національний університет цивільного захисту України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Харків (Україна).

Alexis Lorenzo Ruiz – доктор психологічних наук, професор. Гаванський університет, президент Кубинського товариства психології, Гавана (Куба).

Вадим Іванович Барко – доктор психологічних наук, професор. Державний науково-дослідний інститут МВС України, Міністерство внутрішніх справ України, Харків (Україна).

Олег Матвійович Кокун – член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор. Інститут психології ім. Г.С. Костюка, Національна Академія педагогічних наук України, Київ (Україна).

Василь Олександрович Лефтеров – доктор психологічних наук, професор. Національний університет «Одеська юридична академія», Міністерство освіти і науки України, Одеса (Україна).

Василь Ілліч Осьодло – доктор психологічних наук, професор. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Міністерство оборони України, Київ (Україна).

Наталія Дмитрівна Потапчук – доктор психологічних наук, професор. Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Державна прикордонна служба України, Хмельницький (Україна).

Ігор Іванович Приходько – доктор психологічних наук, професор. Національна академія Національної гвардії України, Національна гвардія України, Харків (Україна).

Видання засновано у 2007 році

Виходить 2 рази на рік

Засновник і видавець

Національний університет
цивільного захисту країни

Технічний редактор

Платонов В.М. науковий
співробітник

Адреса

вул. Чернишевська, 94, Харків,
61023

Контактна інформація

Tel.: +38 (095) 139-62-64

Website: <http://dcpp.nuczu.edu.ua>

E-mail: dcpp@nuczu.edu.ua

**Свідоцтво про державну
реєстрацію видання** КВ №
24824-14764 ПР від 27.04.2021

Журнал має категорію "Б" та
входить до Переліку фахових
видань України зі
спеціальності 053 -
психологічні науки (наказ
МОН України № 530 від
06.06.2022 р.)

Затверджено до друку

Протокол засідання вченої
ради НУЦЗ України № 2 від
26.10.2023

Підписано до друку

10.11.2023

Формат 60x84/8

Папір 80 г/м²

Ум. друк. арк. 7,07

Наклад 50 прим.

© Національний університет
цивільного захисту України,
2023

UDC 159.9

The scientific journal accepts for publication original, previously unpublished empirical and theoretical research in the following areas: extreme psychology, crisis psychology, psychorehabilitation, psychocorrection

EDITORIAL BOARD

Nataliia Onishchenko Doctor of Psychological Sciences, Professor. National university of civil defence of Ukraine, Kharkiv (Ukraine).

Oleksandr Timchenko Doctor of Psychological Sciences, Professor. National university of civil defence of Ukraine, Kharkiv (Ukraine).

Valerii Bosniuk Ph.D. in Psychology, Associate Professor. National university of civil defence of Ukraine, Kharkiv (Ukraine).

Alexis Lorenzo Ruiz Doctor en Ciencias Psicológicas, Profesor Titular en la Facultad de Psicología. Universidad de La Habana, Cuba. Presidente Sociedad Cubana de Psicología.

Vadym Barko Doctor of Psychological Sciences, Professor. State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Kyiv (Ukraine).

Oleg Kokun Corresponding Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Doctor of Psychological Sciences, Professor. G.S. Kostiuk Institute of Psychology of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv (Ukraine).

Vasyl Lefterov Doctor of Psychological Sciences, Professor. National University «Odessa Law Academy», Odesa (Ukraine).

Vasyl Osodlo Doctor of Psychological Sciences, Professor. National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskiy, Kyiv (Ukraine).

Nataliia Potapchuk Doctor of Psychological Sciences, Senior Researcher. National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi, Khmelnytskyi (Ukraine).

Ihor Prykhodko Doctor of Psychological Sciences, Professor. National Academy of the National Guard of Ukraine, Kyiv (Ukraine).

The issue was founded in 2007

It comes out twice a year

Founder and Publisher

National University of Civil
Defence of Ukraine

Technical editor Vladyslav
Platonov, Research Officer

Address Chernyshevskya Str., 94,
Kharkiv, Ukraine, 61023

Contact information

Tel.: +38 (095) 139-62-64

Website: <http://dcpp.nuczu.edu.ua>

E-mail: dcpp@nuczu.edu.ua

**State certificate registration of
the publication** KV № 24824-
14764 PR dated 27.04.2021

The journal is included in the
List of professional publications
of Ukraine in the specialty 053 -
psychological sciences (order of
the Ministry of Education and
Science of Ukraine № 530 from
06.06.2022).

Approved for printing Minutes
of the meeting Academic
Council for NUCD Ukraine № 2
dated 26.10.2023

Signed for print 10.11.2023

Format 60x84/8 Paper 80 g/m²
Condit. print. sheet. 7,07
Circulation 50 cop.

© National University of Civil
Defence of Ukraine, 2023